

СО БОГОУГОДНОСТ ЗА КУЛТУРНА РИЗНИЦА

Повеќето автори кои работат на средновековниот период се согласуваат дека и покрај големите признанија кои ги добил (од страна на житиеписците), Наум Охридски неправедно бил фрлен во сенка на својот верен соученик и сопатник Климент Охридски, "со кого заедно ги поставиле и ги утврдиле темелите на Охридската книжевна школа".

Пишува:
Анита ДИМОВА

Почетокот на годинава е исполнет со jubilee и настани од историјата, на кои треба да се навраќаме сите кои потекнуваме од македонскиот род. Четврти јануари, во историскиот, но и во христијанскиот календар е забележан како ден на Наум Охридски, еден од најпознатите ученици на Солунските браќа Кирил и Методиј, црковен и културен деец, како и средновековен писател. Со својата мисионерска, свештеничка и просветителска дејност, тој остава трајни белези не само во македонската туку и пошироко во европската цивилизација.

МЕЃУ РАМНОПОСТОЛИТЕ

Повеќето автори кои работат на средновековниот период се согласуваат дека и покрај големите признанија кои ги добил (од страна на житиеписците), Наум Охридски неправедно бил фрлен во сенка на својот верен соученик и сопатник Климент Охридски, со кого заедно ги поставиле и ги утврдиле теме-

лите на Охридската книжевна школа: кратките изворни податоци, кои ги содржат Панонските житија на Кирил и Методиј, житијата на Климент Охридски и на Наум Охридски, овозможуваат во извесна мерка да се реконструира животот на овој значаен културен деец. Иако начинот на кој се пишуваат дава можност за манипулација со податоците, сепак "изворните податоци од житијата ни даваат право да ја сметаме Македонија за татковина на Наум Охридски, како што тоа е случај и со Климент", тврди д-р Бранко Панов во третиот том од неговата "Средновековна Македонија". Некои научници сметаат дека Наум влегол во кругот на најверните ученици на Кирил и Методиј уште додека тие дејствувале меѓу Словените во Македонија. Дека Наум уште од рани години "се присоединил кон рамноапостолите Константин Филозоф и брат му Методиј", и дека нив ги придружувал "дури до стариот Рим" - се вели и во неговото Второ житие. А во Рим се здобиле со свештенички чинови и Наум и Климент и уште некои нивни соученици.

УЧИТЕЛ И СВЕТИТЕЛ

По смртта на Методиј во 885 година, Наум ја напуштил Моравија и се засолнил во

бугарскиот двор во Плиска. Во второто Наумово житие се вели дека "Наум и Климент дојдоа во илирските и лихридските земји. И во Деволскиот лиман, на крајот на Езерото на охридскиот град, во меѓуречјето, Наум изгради голем манастир и храм на чиновначникот Архангел Михаил...". Од неговото Прво житие, пак, се дознава дека по назначувањето на Климент за епископ од страна на бугарскиот владетел Симеон во 893 година, тој го испратил "другарот му Наум да учителствува наместо него. И тој, исто така, вршејќи богоугодни дела, си остана невин од детството па сè до крај. Изгради манастир - црквата "Светите Архангели" - кај изворот на Белото Езеро и учителствува 7 години".

Наум требало да ја продолжи учителската дејност на Климент, кој изградил околу 3.500 ученици, кои повеќето како свештеници ги зазеле местата на грчките свештеници по македонските цркви. Со тоа двајцата стари соученици и другари, со заеднички сили и со помошта на големиот

број учители и свештеници ги зацврстиле темелите на Охридската книжевна школа.

Сè до смртта (23 декември 910 година) Наум му останал најблизок соработник на Климент Охридски. Неговиот ученик, житиеписецот на Првото житие соопштува дека "откако изгради сè благоугодно на Бога, почина таму (во Охрид) блажениот Наум, во длабока старост и ја предаде својата душа во Божјите раце на 23 декември".

Набрзо по смртта, Наум Охридски бил прогласен за светител. Автор е на химнографското дело "Канон на апостолот Андреј". Со неговото книжевно дело се поврзуваат уште два канона: "Канон на Архангел Михаил" и "Канон за пренесување на моштите на Јован Златоуст".

Наум и Климент зад себе оставиле голем број училишта и цркви, бројни оригинални и преведени словенски книжевни трудови, огромен број свои следбеници - ученици, што претставува исклучителен придонес не само за македонската, туку и за светската културна историја.